

І. П. Динник,
к. держ. упр., доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2474-7371>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.10.226

КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

І. Dynnyk,
PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Public Administration,
State University of Trade and Economics

COMMUNICATIVE INTERACTION OF PUBLIC AUTHORITIES WITH THE PUBLIC IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

У статті обґрунтовано значення комунікативної взаємодії органів публічної влади з громадською в умовах цифрової трансформації та війни. Показано, що цифровізація кардинально змінює традиційні моделі комунікації, створюючи як нові можливості для підвищення прозорості, відкритості та ефективності публічного управління, так і загрози: пов'язані з кризою довіри та інформаційними викривленнями. Зазначено, що наявна практика державного управління демонструє неузгодженість використання цифрових технологій, що унеможливорює ефективний зворотний зв'язок із громадськістю. З'ясовано також, що цифрова комунікація перестає бути одностороннім передаванням інформації й трансформується у багатовекторну взаємодію, що враховує цінності, очікування та потреби громадян.

Визначено основні інструменти цифрової взаємодії, такі як е-петиції, платформи електронної демократії, відкриті дані. На основі основних проблемних аспектів було запропоновано низку напрямів та пропозицій майбутнього розвитку комунікацій публічних органів влади з громадською. Зроблено висновок, що ключовим завданням органів публічної влади є не лише запровадження інноваційних каналів комунікацій, а й формування інституційної довіри через відкритість, підзвітність та раціональний діалог з громадянським суспільством.

The article substantiates the importance of communicative interaction between public authorities and the public in the context of digital transformation and war. It is shown that digitalization is radically changing traditional communication models, creating both new opportunities for increasing transparency, openness and efficiency of public administration, and threats: associated with a crisis of trust and information distortions. It is noted that the current practice of public administration demonstrates inconsistency in the use of digital technologies, which makes effective feedback with the public impossible. It is also found that digital communication ceases to be a one-way transfer of information and is transformed into multi-vector interaction that takes into account the values, expectations and needs of citizens. The main tools of digital interaction are identified, such as e-petitions, e-democracy platforms, open data. Based on the main problematic aspects, a number of

directions and proposals for the future development of communications between public authorities and the public were proposed. It is concluded that the key task of public authorities is not only to introduce innovative communication channels, but also to build institutional trust through openness, accountability, and rational dialogue with civil society. It is additionally emphasized that the formation of effective digital communication requires a strategic vision and a clear regulatory framework that would prevent fragmented implementation of digital solutions. It is also important to develop the digital competencies of civil servants, improve e-participation mechanisms, and ensure a sustainable inclusive dialogue between the government and citizens. Such an approach will not only facilitate a rapid response to the challenges posed by the war, but also create a basis for sustainable democratic development in the post-war period. In addition, a special role is played by adapting digital communication channels to the needs of vulnerable groups, which will increase the level of social justice and cohesion in society. Effective digital communication should be based on the principles of transparency, security, inclusiveness, and innovation, which will transform public administration into an open system capable of dialogue and partnership.

*Ключові слова: комунікація, взаємодія, органи публічної влади, громадськість, цифровізація.
Key words: communication, interaction, public authorities, public, digitalization.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах цифрової трансформації всіх сфер суспільного життя суттєво змінюються форми та методи комунікацій органів публічної влади та громадськості. Цифровізація в свою чергу створює нові можливості для прозорості, відкритості, оперативності та інклюзивності управлінських процесів, проте водночас може породжувати нові виклики, що пов'язані з кібербезпекою, інституційною довірою та ефективністю. У зв'язку з цим виникає потреба у глибокому науковому осмисленні механізмів та інструментів комунікативної взаємодії, які відповідають реаліям інформаційного суспільства. Наукова проблема полягає у недостатній адаптованості традиційних моделей взаємодії влади й громадськості до умов цифрового середовища, особливо в умовах війни, що ускладнює досягнення цілей публічного управління. Наявна практика демонструє неузгодженість застосування цифрових комунікаційних платформ, що знижує ефективність зворотнього зв'язку та унеможливорює повноцінне врахування громадської думки в процесі прийняття рішень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Упродовж останніх кількох років до означеної нами проблеми у своїх наукових розвідках зверталися різні вчені та науковці, що свідчить про зростання інтересу до комунікативної взаємодії органів публічної влади з громадськістю в умовах цифровізації. Наприклад, кандидат наук з державного управління К.М. Майстренко проаналізувала комунікації в цілому у діяльності органів публічної влади, наголошуючи на важливу роль комунікативного процесу у публічному управлінні. Дослідниця з'ясувала, що зовнішня комунікація націлена на

справляння впливу на громадянське суспільство або на отримання рекомендацій чи узгоджень позицій з представниками суспільства, а внутрішня комунікація пронизує всю систему публічного управління зсередини [1]. Науковець М.М. Вовк досліджував механізм комунікацій місцевої влади з громадськістю шляхом використання інформаційних систем [2]. Він зауважив на ролі інформаційних систем у формуванні ефективної комунікації між органами влади та громадянами в умовах цифрової трансформації, розглядаючи інформаційні системи з точки зору перспективи розвитку для вдосконалення управлінських процесів та збагачення моделей місцевого управління [2]. Доктори політичних наук Н.П. Карпчук та Б.М. Юськів досліджували комунікаційну діяльність суспільства поряд з комунікаційною діяльністю влади [3]. Вони зауважують, що справжнім актором в комунікації "влада-суспільство" є не органи державної влади, а саме суспільство, яке своєю реакцією чи її відсутністю примушує владу не лише розробляти комунікаційну політику, але й постійно її коригувати відповідно до вимог і потреб суспільства [3]. До прикладу, Р.І. Пашов та А.І. Похожалова вже детальніше аналізували цифровізацію як комунікативну складову в діяльності органів публічної влади з громадськістю [4]. Обумовлюючи велику потребу в комунікації, вони зауважили роль цифрових технологій та інновацій в становленні управлінської взаємодії та змін повсякденного життя людей. Також науковці наголошували на проблематиці оптимізації комунікаційної складової саме процесами розвитку цифровізації в цілому [4]. Професор В.Кривошеїн досліджував цифровізацію взаємин між владою і громадськістю, а саме ролі громадської думки. Він наголошує на тому, що уряд має активно шукати зворотній зв'язок і внесок від громадян через різні інформаційні канали, аби гарантувати, що політика та рішення уряду прийняті саме за потребами та перевагами населення [5].

МЕТА СТАТТІ

Метою даної статті є обґрунтування ролі комунікативної взаємодії органів публічної влади з громадськістю, зокрема в умовах цифровізації та розробка пропозицій щодо вдосконалення комунікацій між двома суб'єктами публічного управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У контексті трансформаційних процесів, що зумовлені цифровізацією суспільства, питання ефективної комунікативної взаємодії громадськості і органів публічної влади набуває особливої актуальності. Цифрові технології докорінно змінюють не лише форми та інструменти комунікації, а й саму парадигму взаємин між владою та громадянами, сприяючи підвищенню прозорості, підзвітності та залученості населення до процесів управління. Згідно досліджень ООН з питань електронного врядування — позиція України в глобальному рейтингу цифрового управління відносно висока: індекс розвитку електронного врядування поставив Україну на 30 місце, піднявшись аж на 16 позицій в порівнянні з 2022 роком; а от у 2024 році в Індексі електронної участі України стала першою [6]. Такий розвиток, зумовлений проактивною роботою Міністерства цифрової трансформації України й в цілому підтримки міжнародних партнерів. Це нам показує, що сучасна держава все більше набуває рис відкритої та сервісно-орієнтованої моделі, що базується на активному діалозі з громадянами, при цьому використанні цифрових платформ для: інформування, консультування чи збирання зворотнього зв'язку. Таким чином, комунікація перестає бути одностороннім передаванням інформації й трансформується в багатовекторну взаємодію, що передбачає узгодження позицій, цінностей та очікувань між владними інститутами та громадськістю. Значну роль у процесах комунікації між двома суб'єктами державного управління в Україні відіграють саме цифрові інструменти — це можуть бути офіційні веб-портали органів влади, соц-мережі, системи електронного документообігу, онлайн-опитування чи інші платформи електронної демократії. Одними з найбільш поширених, особливо в умовах війни інструментами комунікації є: електронні звернення та петиції, що дозволяють громадянам онлайн подавати власні ініціативи чи загалом звернення на офіційному веб-сайті. Влада в свою чергу може оперативно реагувати на потреби населення. Наступною є платформа електронної демократії "E-DEM", що об'єднує кілька інструментів електронної демократії: громадські обговорення, бюджети участі та електронні петиції. Фактично платформа надає громадянам зручний доступ до участі в управлінні місцевими громадами [7]. Бюджети участі дають можливість громадянам впливати на розподіл частин місцевого бюджету, подаючи власні проєкти та голосуючи за них. В цілому ще розвинуті електронні консультації, голосування та платформи відкритих даних. Завдяки їм фактично змінюється інформаційне середовище, в якому функціонує зараз ом і публічна влада. Громадянами отримують більше можливостей для участі в управлінні державою, а органи влади мають механізми для взаємодії з населенням. Однак, всупереч гарним ініціативам, комунікація стикаєть-

ся з низкою проблемних аспектів: низький рівень довіри до державних інституцій — згідно з опитуванням Центру Разумкова 2024 року, 78,5% громадян не довіряють державному апарату, 76% — Верховній Раді України [8]. Такі показники вказують нам на глибоку кризу довіри до інститутів влади. Наукове підґрунтя для пояснення такого явища насправді ґрунтується на політичній легітимності, соціального капіталу та комунікативної взаємодії. Дуже довго була відсутня ефективна взаємодія комунікації між владою та громадянами породила інформаційний вакуум, спекуляції та недовіру. Згідно теорії Ю. Габермаса — легітимність влади формується не лише через вибори, але й постійну відкриту й раціональну комунікацію з суспільством, так за її відсутності політична система втрачає довіру як носія суспільних інтересів. Тому дуже важливо запроваджувати відкритість та прозорість прийняття рішень владою, платформи відкритих даних. Єдиний державний веб-портал відкритих даних, OpenData, OpenBudget та інші цифрові ресурси стають важливими інструментами для забезпечення принципів публічної влади. Ще більший розвиток відкритих даних — це не лише технічний чи інформаційний процес, а й фундамент демократичної комунікації, що дозволить зміцнити довіру до інститутів влади шляхом їх прозорості, а окрім того залученості громадськості до ухвалення важливих рішень. Ще одною не менш важливою проблемою, яка вплинула на результати опитування Центру Разумкова є сприйняття влади як корумпованої, неефективної та віддаленої від потреб населення. Як визначає П'єр Бурдьє, соціальний капітал включає в себе не лише мережі взаємодії, а й довіру як основу колективного співіснування [9]. Якщо публічна влада не забезпечує результативного зворотнього зв'язку, порушується цей капітал, що призводить до суспільної омани. Дійсно, впродовж багатьох років корупція процвітала, це і підтверджують дослідження Transparency International згідно з Індексом сприйняття корупції, впродовж 2018—2022 років Україна отримувала близько 32,5 балів — що дорівнює +120 місце серед 180 країн [10]. До прикладу, у 2024 році за даним індексом Україна зайняла 105 місце, чим однозначно покращила свої позиції [10]. Незважаючи на повномасштабне вторгнення, Україна змогла не лише зберегти свої позиції, а й покращити їх, що свідчить про впровадження реформ, стійкість антикорупційних зусиль навіть у складних умовах. Однак, варто недооцінювати людське сприйняття та боротьбу з корупцією, дійсно багато людей не беруть участі в корупційних махінаціях, а деякі ще досі купують собі: знання, досвід, місце. Тож це не лише проблема влади, а й проблема людського ставлення. Також ще одним фактором низької довіри до влади є вже напрацьований негативний досвід взаємодії з інституціями держави. В умовах пострадянського простору довіра до традиційних інституцій була низькою через авторитарну спадщину, централізовану модель управління та ігнорування потреб громадян. На фоні цього, багато громадян сформували скептичне ставлення до державних структур та продовжують нести це в маси. Чи впливає це на майбутнє покоління? Однозначно — впливає. Тому, існує потреба в напрацюванні ще й спеціальних освітніх ресурсів, які б могли формувати у громадян, особливо молоді, розу-

міння принципів демократії, громадянської участі. Освіта відіграє важливу роль у трансформації політичної культури, сприяє ще й формуванню активної позиції громадян, які не лише спостерігають за владою, а й беруть участь у процесах прийняття рішень. Поступове подолання негативного досвіду через освіту, приклади успішних кейсів і відкриту цифрову взаємодію може стати основною формувальною у нового покоління рівня відповідальності, обов'язково критичного мислення та довіри до демократичних інститутів. Окрім уже визначених чинників, які негативно впливають на комунікацію громадян з органами публічної влади є й низький рівень цифрової грамотності (особливо серед людей похилого віку та мешканців сільських територій), брак ефективних механізмів зворотнього зв'язку — громадяни не завжди отримують відповідь на свої запити, через те, що часто ці відповіді є формальними, що знижує мотивацію до участі. Навіть відсутність адаптованого контенту для вразливих груп: осіб з інвалідністю, національних менш, людей з обмеженим доступом до інтернету — створює бар'єри для повноцінної участі у публічному житті. У сукупності всі ці фактори лише поглиблюють розрив між владою та громадянами, що вимагає системного підходу до покращення цифрових комунікацій, інформаційної інклюзії та побудови більш гнучкої, діалогічної моделі взаємодії. Аби вдосконалити комунікативну взаємодію органів публічної влади та громадськості варто зосередити увагу на основних визначених проблематиках. Тож пропонуємо вдосконалювати наступні складові: 1. Розширення можливостей цифрової участі громадян є ключовим чинником зміцнення демократії участі та забезпечення прозорості державного управління. На сьогодні вже функціонує низка електронних інструментів, зокрема електронні петиції, бюджети участі, публічні консультації, однак їх фрагментарність обмежує ефективність взаємодії громадян із владою. З метою інтеграції цифрових сервісів доцільним є створення єдиного мобільного додатку, який об'єднуватиме наявні механізми участі у зручному форматі "одного вікна". Крім того, візуалізація результатів участі громадян, зокрема у вигляді статусу виконання ініціатив чи голосувань у форматі, подібному до "Prozorro" — сприятиме підвищенню прозорості, залученості та довіри громадськості до процесів прийняття рішень. Такий підхід забезпечує не лише інклюзивність цифрового врядування, а й посилює підзвітність органів влади в реальному часі. 2. Підвищення рівня цифрової грамотності населення. Є не лише складовою цифрової трансформації, а й фундаментальною умовою ефективного функціонування е-врядування та залучення громадян до процесів прийняття рішень. Формування цифрових компетентностей сприяє подоланню цифрової нерівності, забезпечує рівний доступ до електронних сервісів та розширює можливості соціальної інтеграції вразливих груп населення. У цьому контексті доцільним є системне впровадження цифрових тренінгів і навчальних програм для різних категорій громадян, зокрема молоді, осіб похилого віку, внутрішньо переміщених осіб тощо. Практичну цінність мають ініціативи з розміщення на офіційних сайтах органів місцевого самоврядування покрокових інструкцій, відеоуроків та довідкових матеріалів щодо користування базовими цифрови-

ми інструментами: подання електронних запитів, створення петицій, участі у громадських слуханнях чи зверненнях. Такий підхід сприятиме формуванню стійкої цифрової культури та підвищенню рівня інклюзивності цифрових сервісів на місцевому рівні. 3. Покращення механізмів зворотнього зв'язку. Уже функціонує в деяких органах влади, зокрема ЦНАПі, Міграційній службі — оцінка роботи персоналу, так на їх основі можна впровадити рейтинг ефективності відповідей на звернення громадян на веб-порталах (як у сервісах підтримки "оцініть відповідь"). Також долучивши штучний інтелект можна створити корисного віртуального помічника, який буде відповідати на базові запити й передавати їх відповідним працівникам. Окрім того, надання конкретних термінів відповіді та можливість їх публічного контролю (наприклад таймер "Залишилось 2 дні на відповідь"), допоможе розуміти, яким саме чином і в який термін можна отримати відповідь. Окрім того, аби зміцнити механізми двостороннього зв'язку можна відтворити відкриту аналітику, до прикладу інфографіка "як звернення вплинули на рішення міської ради" на кожному веб-порталі органів влади. 4. Інформаційна інклюзія та адаптація цифрових платформ. Недостатня адаптованість офіційних веб-ресурсів для осіб з інвалідністю, представників національних меншин та жителів віддалених територій створює бар'єри для повноцінної участі цих груп у публічному житті. Для подолання інформаційної нерівності доцільним є впровадження мультимедійного інтерфейсу, зокрема сурдоперекладу, голосового озвучення, можливості зміни шрифтів і контрастності, а також інтерфейсів іншими мовами національних спільнот. Розробка альтернативних каналів комунікації, зокрема SMS-сервісів, мобільних додатків з офлайн-доступом або гарячих ліній, що дублюють функціонал цифрових платформ, є особливо актуальною для мешканців сільської місцевості з обмеженим інтернет-покриттям. Такий підхід сприятиме посиленню цифрової інклюзії, розширенню участі в управлінських процесах та зміцненню соціальної згуртованості на рівні громади. 5. Прозорість та відкритість прийняття рішень. В Україні вже є корисні додатки (OpenData, OpenBudget, Prozorro), які малопопулярнізовані. Популяризація можлива через впровадження системних комунікаційних кампаній органів влади, що включатимуть елементи соціального маркетингу. Важливим напрямом є інтеграція знань про ці сервіси в освітні програми та проведення тренінгів із цифрової грамотності. Доцільно створювати локалізовані приклади успішного використання платформ для вирішення конкретних проблем громад. Крім того, доцільно активніше використовувати цифрові медіа для поширення інфографіки, відео та інтерактивного контенту, що ілюструє переваги відкритих даних. Важливим чинником популяризації цифрових сервісів є формування цифрової довіри через впізнаваність і надійність державних платформ. Запровадження AI-аналітики корупційних ризиків з відкритим доступом до її результатів сприятиме зростанню підзвітності органів влади та зміцненню громадського контролю. Використання штучного інтелекту для виявлення аномалій у закупівлях, розподілі бюджетів чи кадрових рішеннях дозволить оперативно ідентифікувати потенційні зловживання. Інституціалізація таких інстру-

ментів стане вагомим кроком до розвитку антикорупційної культури й превентивного державного управління.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Узагальнюючи викладене вище, можна стверджувати, що сучасна цифрова трансформація охоплює всі сфери суспільного життя, а ефективна комунікація між громадськістю та органами публічної влади набуває ключового значення для забезпечення демократичного врядування. Цифрові інструменти створюють нові можливості для прозорості й залучення громадян до процесів ухвалення рішень, змінюючи традиційну модель комунікацій на багатовекторну. Україна демонструє прогрес у впровадженні цифрових сервісів, що підтверджується позиціями у рейтингах електронного врядування та участі. Проте незважаючи на позитивну динаміку, комунікативна взаємодія стикається з низкою перепон: низький рівень довіри, що зумовлено, як історичним досвідом, так і проявами корупції. Ці та інші вказані проблематики вказують на актуальність запровадження новітніх цифрових платформ, розвиток відкритих даних, покращення механізмів зворотнього зв'язку та формування цифрової культури через освітні ініціативи. Комплексний підхід, що поєднує інституційні, технологічні та соціальні компоненти — дозволить зміцнити довіру громадян до публічної влади та забезпечить сталу комунікацію у цифрову добу.

Література:

1. Майстренко К. М. Комунікації у діяльності органів публічної влади. Публічне урядування. 2022. (1 (29), С. 93—98.
2. Вовк М. Теоретико-концептуальні основи використання інформаційних систем в механізмі комунікації місцевої влади з громадськістю. Публічне управління і політика. 2025. № 3 (7). С. 15—25.
3. Карпчук Н., Юськів Б. Комунікаційна діяльність суспільства vs комунікаційна діяльність влади. Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context. 2020. № 3. С. 108—111.
4. Пашов Р., Похожалова А. Цифровізація комунікативної складової в діяльності органів публічної влади в Україні. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Т. 33 (72), № 4. С. 77—83.
5. Кривошеїн В. Цифровізація взаємин між владою і громадськістю: роль громадської думки. Інформаційне суспільство і Природа: вектори взаємовпливу: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 21—22 листоп. 2024 р.) / за заг. ред. д. соц. н., проф. Л. Калашнікової. Київ: Вид-во "Каравела", 2024. 309 с. С. 140—144.
6. Ukraine's govtech topping global rankings. Digital State UA. 2025. URL: <https://digitalstate.gov.ua/news/govtech/ukraines-govtech-topping-global-rankings>.
7. Інформація про E-DEM. E-DEM. 2025. URL: https://e-dem.ua/about_us.
8. Таміліна Л. Чи довіряють українці демократичним інститутам? Інституційна впевненість і демократія на тлі

війни в Україні. Укрінформ. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3951982-ci-doviraut-ukrainci-demokratichnim-institutam-institucijna-vpevnenist-i-demokratia-na-tli-vijni-v-ukraini.html>.

9. Євтушенко О., Лушагіна Т. Соціальний капітал як фактор підвищення спроможності територіальних громад в ході реформи децентралізації. Публічне управління та регіональний розвиток. 2022. № 15. С. 104—123.

10. Corruption Perception Index. Transparency International Ukraine. 2024. URL: https://ti-ukraine.org/en/ti_format/research/corruption-perception-index/.

References:

1. Majstrenko, K. M. (2022), "Communications in the activities of public authorities", *Publichne uriaduvannia*, vol. (1 (29), pp. 93—98.
 2. Vovk, M. (2025), "Theoretical and conceptual foundations of the use of information systems in the mechanism of communication between local authorities and the public", *Publichne upravlinnia i polityka*, vol. 3 (7), pp. 15—25.
 3. Karpchuk, N. and Yus'kiv, B. (2020), "Communication activities of society vs. communication activities of the authorities", *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context*, vol. 3, pp. 108—111.
 4. Pashov, R. and Pokhozhalova, A. (2022), "Digitalization of the communication component in the activities of public authorities in Ukraine", *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, vol. 33 (72), no. 4, pp. 77—83.
 5. Kryvoshein, V. (2024), "Digitalization of relations between the government and the public: the role of public opinion", *Informatsijne suspil'stvo i Pryroda: vektory vzaiemovplyvu [Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference]*, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine, pp. 140—144.
 6. The official site of Digital State UA (2025), "Ukraine's govtech topping global rankings", available at: <https://digitalstate.gov.ua/news/govtech/ukraines-govtech-topping-global-rankings> (Accessed 7 May 2025).
 7. The official site of E-DEM (2025), "Information on E-DEM", available at: https://e-dem.ua/about_us (Accessed 7 May 2025).
 8. Tamulina, L. (2025), "Do Ukrainians trust democratic institutions? Institutional Confidence and Democracy in the Context of War in Ukraine", *Ukrinform*, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3951982-ci-doviraut-ukrainci-demokratichnim-institutam-institucijna-vpevnenist-i-demokratia-na-tli-vijni-v-ukraini.html> (Accessed 7 May 2025).
 9. Yevtushenko, O. and Lushagina, T. (2022), "Social capital as a factor in increasing the capacity of territorial communities in the course of decentralization reform", *Publichne upravlinnia ta rehional'nyj rozvytok*, vol. 15, pp. 104—123.
 10. The official site of Transparency International Ukraine, (2024), "Corruption Perception Index", available at: https://ti-ukraine.org/en/ti_format/research/corruption-perception-index/ (Accessed 7 May 2025).
- Стаття надійшла до редакції 07.05.2025 р.*